

Anna Lubińska, *Książka i biblioteka w wybranych pracach Umberta Eco. Studium bibliologiczne*

Streszczenie w języku polskim

Rozprawa omawia twórczość – eseistyczną, naukową, publicystyczną i literacką – Umberta Eco pod kątem występowania w niej zagadnień związanych z książką i biblioteką. Wpisuje się tym samym w obręb badań bibliologicznych, poświęcając uwagę wszystkim aspektom związanym z tzw. życiem książki – od wytworzenia dzieła (działalność wydawnicza) po jego obieg (księgarski, biblioteczny i antykwaryczny) i recepcję czytelniczną.

W pracy wykorzystano metody: bibliograficzną, biograficzną, analizy i krytyki piśmiennictwa oraz analizy tekstu literackiego. Dysertacja składa się z sześciu rozdziałów. Pierwszy omawia biografię Umberta Eco z wyszczególnieniem jego młodości i życia rodzinnego, działalności naukowej i zawodowej, twórczości literackiej oraz zamiłowań bibliofilskich.

Rozdział drugi uwzględnia poglądy Eco przedstawiane w dziełach o charakterze eseistycznym, naukowym i publicystycznym, omawiając poszczególne elementy i typy książek: przedmowy, książkę edukacyjną oraz literacką. W ramach książki literackiej zreferowano teoretycznoliterackie koncepcje Eco przedstawione w *Dziele otwartym*, *Lector in fabula* oraz w kolejnych jego pracach podejmujących problem interpretacji i nadinterpretacji dzieła literackiego. Na tle rozważań uczzonego o kulturze masowej oraz różnicy między obiegami wysokoartystycznym a popularnym przedstawiono zagadnienia literatury popularnej, w tym powieści kryminalnych.

Na rozdział trzeci składa się problematyka nowych mediów i ich wpływu na książkę tradycyjną. Omówiono więc rolę książki w społeczeństwie wobec coraz nowszych środków masowego przekazu, a także skomentowano poglądy Eco na temat statusu drukowanej książki w kontekście pojawienia się jej nowoczesnego odpowiednika – książki elektronicznej. Przedstawiono funkcje, jakie przypisywał Eco książce i literaturze.

Następnie omówiono problematykę wydawniczą, w ramach której znalazły się takie formy publikowania, jak self-publishing i *vanity press*. W pierwszej części tego rozdziału, którego podstawą są teksty niefikcjonalne, omówiono różne konteksty samopublikowania – wpływu tej formy działalności na sytuację wydawców, autorów oraz czytelników. W drugiej części rozdziału omówiono powieść *Wahadło Foucaulta*, skupiając się na przedstawionym w niej obrazie wydawnictw – oficyny naukowej oraz *vanity*. Postać redaktora wydawniczego została zarysowana na podstawie powieści *Wahadło Foucaulta* oraz *Temat na pierwszą stronę*.

Rozdział piąty poświęcony jest problematyce bibliotek i bibliotekarstwa. W pierwszej części przeanalizowano trzy typy bibliotek, o jakich wypowiadał się Eco: domowe, instytucjonalne oraz literackie. W odniesieniu do bibliotek domowych przedstawiono funkcje, jakie przypisywał Eco księgozbiорom tego

rodzaju. Biblioteki instytucjonalne, omówione przede wszystkim na podstawie odczytu *O bibliotece*, ujęte zostały przez pryzmat wizji „złej” biblioteki, jaką zarysował Eco. Na tej podstawie i w kontraście do tej wizji przedstawiono także model nowoczesnej księżnicy, którą uczony nazywał otwartą bądź „na miarę człowieka”. Biblioteki literackie omówione zostały na podstawie twórczości Jorge Luisa Borgesa, Miguela de Cervantesa oraz François’a Rabelais’a. Część druga tego rozdziału została poświęcona omówieniu fikcyjnej biblioteki z *Imienia róży* oraz jej bohaterom. Zaprezentowano opis skryptorium, biblioteki oraz jej pracowników, a także skonfrontowano go z literaturą naukową na temat realiów bibliotek średniowiecznych.

W ostatnim, szóstym, rozdziale podjęto problem bibliofilstwa i rynku antykwarycznego. W części pierwszej przedstawiono refleksje Eco na temat bibliofilstwa, a także nakreślona przez niego typologię zbiorów bibliofilskich. Tę część uzupełniają także przemyślenia uczonego na temat bibliomanii i biblioklazmu. W części drugiej omówiono powieść *Tajemniczy płomień królowej Loany*, uwzględniając opis i funkcjonowanie antykwariatu oraz problem relacji bohatera-bibliofila z jego zbiorami.

Pracę uzupełniają trzy tabele, w których zawarto przetłumaczone na język polski dzieła Eco, a także materiał ilustracyjny.

Anna Lubinska

21.06.2022